

ПРАВОВРЕМЕНОСТ УПРАВНОГ СУЂЕЊА КРОЗ ПРАКСУ УСТАВНОГ СУДА Б И Х

TIMELINESS OF ADMINISTRATIVE PROCEEDING THROUGH THE PRACTICE OF CONSTITUTIONAL COURT OF BIH

Горан Бранковић

Универзитет за пословне студије Бања Лука¹³

23 Сажетак

Ћутња односно непоступање судова преставља велики проблем на који се у теорији и пракси према нашем мишљењу недовољно указује и који није јасно регулисан позитивним прописима. Ћутњом односно непоступањем судова у великом броју случајева крше се права грађана утврђена Конвенцијом о заштити људских права и основних слобода и Уставом, а која се првенствено односе на приступ суду и нарочито на право суђења у разумном року. Сматрамо да је потребно у случајевима ћутања судова слично као и код ћутања управе законом децидирано предвидјети могућности правне заштите и начин њеног остваривања. Законским регулисањем овог питања управносудски поступак у цјелости би остварио своју законом предвиђену улогу у заштити основних права грађана регулисаних Уставом и Конвенцијом.

Кључне ријечи: апелација, суђење у разумном року, судска пракса, Уставни суд БиХ.

24 Summary

In our opinion, the silence and inaction of the courts represent a big problem, which is not pointed out either in theory or practice, and which is not clearly regulated by applicable regulations. Silence or inaction of the courts in many cases violate the rights of citizens, established by the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and the Constitution, and that is primarily related to

¹³ Емаил: goranb06@gmail.com

access to the courts and in particular the right to trial within reasonable time. We believe that it is necessary in cases like silence of the courts and the silence of administration of the law to explicitly provide for the possibilities of legal protection and the manner of its implementation. By legal regulation of the issue, administrative court proceeding will completely accomplish its intended role of law in protecting the fundamental rights of citizens regulated by the Constitution and the Convention.

Keywords: an appeal, a trial within a reasonable time, the jurisprudence, the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina

25 Увод

За разлику од ћутања управе која представља темељни систем правне заштите којим се осигурава судски надзор над ћутањем управе, ћутња односно непоступање судова представља велики проблем на који се у теорији и пракси према нашем мишљењу недовољно указује и који није јасно регулисан позитивним прописима. Унаточ ажурнијем рјешавању предмета у посљедње вријеме, чињеница је да Суд рјешава управне спорове у просјеку споро.

Предуго одлучивање судова недопустиво је како са стајалишта одговорности државе тако и због чињенице да се због дуготрајности поступака смањује степен правне сигурности и повјерења у право и правну државу уопштено.

Велике заostatке у рјешавању управних спорова треба тражити, како у неажурности судија, тако и у врло великом повећању обима посла. Међутим, поред изузетно великог прираста предмета, разлоге великом броју поступака који се воде пред Судом у треба потражити и у неким другим околностима. Једна од њих свакако је неријетко незаконит и неправовремен рад и рјешавање тијела управе, што доводи до незадовољства грађана њезиним радом. О грешкама у раду управе најбоље говори податак да суд усваја чак 49% управних тужби, што је изузетно висок постотак. Разлози због којих се ти акти поништавају, понекад упућују на непознавање најосновнијих ствари из управног поступка те несхватање положаја, улоге и овлаштења Суда у односу на положај и овлаштења управних тијела. У вези са неправовременошћу рада управе, посебно треба нагласити да Судови разматрају велики број тужби само због ћутње управе.

Дакле, из свега наведенога неспорно је како је Суд суочен с врло великом бројем неријешених предмета и није реално ни очекивати њихово смањења.

Међутим, државе имају обавезу да обезбиједи дјелотворно правно средство за заштиту права на одлучивање о правима и обавезама у разумном року.

Ова обавеза произилази из члана 13 Конвенције, који свима гарантује дјелотворни правни лијек у случају повреде сваког права из Конвенције: “Свако коме су повређена права и слободе предвиђени у овој Конвенцији има право на

делотворни правни лек пред националним властима, без обзира јесу ли повреду извршила лица која су поступала у службеном својству”.

Дјелотворни правни лијек за заштиту права на суђење у разумном року је онај који може да “спречи повреду права која може да наступи или да обезбеди одговарајуће обештећење за повреду која је већ наступила”. Превентивни правни лијекови не обезбјеђују обештећење за већ насталу повреду, а накнада штете не спречава да се у истом поступку повреда поново догоди. Идеал је да се успостави ефикасан систем превенције, који би убудуће спријечио кршења овог права, а да се у међувремену обештете сви којима је право већ прекршено.

Ћутњом односно непоступањем судова у великом броју случајева крше се права грађана утврђена Конвенцијом о заштити људских права и основних слобода и Уставом, а која се првенствено односе на приступ суду и нарочито на право суђења у разумном року.

Сматрамо да је потребно у случајевима ћутања судова слично као и код ћутања управе законом децидирано предвидјети могућности правне заштите и начин њеног остваривања. Законским регулисањем овог питања и институт ћутања управе у цјелости би остварио своју законом предвиђену улогу у заштити основних права грађана регулисаних Уставом и Конвенцијом.

26 Уставна жалба

Приблем права на правовремено суђење нарочито је изражен у Републици Босни и Херцеговини која има јако конпликовану уставну структуру и проблем одређивања надлежности Ентитета и Републике као и непостојања Врховног суда Босне и Херцеговине.

Овим радом жели се указати на могућност улагања апелација тј. Уставна жалба (члан ви/3. б Уставни суд БИХ) Уставном суду Босне и Херцеговине као једном од начина рјешавања права на правовремено суђење.

Европски суд у Стразбуру у предмету Мирзовић против Босне и Херцеговине утврдио је да је апелација тј. Уставна жалба дјелотворан правни лијек за заштиту права на правовремено суђење.

Наиме, потребно је нагласити да се ради о специфичном правном средству са којим грађани а ни струка нису у довољној мјери упознати јер представља релативну новост.

Да би се наведено правно средство приближило грађанима и остварило своју основну улогу у заштити уставних права и слобода, сматрамо да је неопходно анализирати његову примјену кроз судску праксу Уставног суда Републике Босне и Херцеговине.

Апелациона надлежност, тј. увођење уставне жалбе путем Устава БиХ представља Уставно процесну новост у правном систему БиХ. Бивши Уставни

суд Р БиХ познавао је, додуше такозвану Народну тужбу (ацтио популарис)¹⁴, али не и индивидуалну уставну жалбу (данас названу *апелацијом*). Апелацијом упућеном Уставном суду апелант има могућност да преиспитује правне акте свих трију државних власти уколико су њима повријеђене његове уставноправне позиције. Такође, апелација представља ванредни правни лијек, јер се њоме даје права заштита уставног карактера а не одлучује се о правним позицијама које се гарантују редовним позитивно правним прописима. Апелација према ставу Суда израженом у предмету У 29/02, тачка 23, има супсидијарни карактер, јер је она допуштена само ако заштита путем дјелотворних редовних правних лијекова остане без успеха. Управа, тј. Управни органи при тумачењу и примјени обичних закона обавезни су да поштују Уставно право, посебно људска уставна права и уставне обавезе.

Када је ријеч о побијању управних одлука подношењем апелације Уставни суд је у предмету број У 46/01 донио веома јасан закључак: Уставне и судске одлуке могу бити предмет преиспитивања пред Уставним судом уколико су исцрпљени сви правни љекови. Уставни суд је према закључку израженом у предмету У 7/00 овлаштен осим побијања судских одлука да укине и противуставне управне акте. Према ставу Уставног суда израженог у предмету У 58/02, предмет спора пред овим судом није само ускраћивање права на приступ суду ради побијања управног акта већ и управни акт као такав. Појединац, наиме, не мора доказати да му је приступ суду био онемогућен, већ само да не постоји дјелотворан и адекватан правни лијек.

Према језичком значењу апелација је формулисана шире него уставна жалба из њемачког Основног закона. Ни утврђене претпоставке, ни услови за доношење мериторне одлуке, који су прописани правилима УСБиХ, не смањују широко језичко значење индивидуалне апелације која се подноси због повреде уставних права и слобода. Према томе, могло би се говорити о уставној ревизији као правном лијеку којег могу користити не само приватне, физичке и правне особе, већ и јавноправни субјекти због повреде не само уставних права и слобода, већ и сваке уставне норме.

Устав Босне и Херцеговине не предвиђа тачан каталог претпоставки за доношење мериторне одлуке. Међутим, оне су тачно регулисане у члану 16. Правила УС БиХ. Према ставу 1. овог члана, Уставни суд може разматрати апелацију само ако су против пресуде која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни љекови могући према Закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о последњем дјелотворном правном лијеку којег је користио.

На основу члана 16. став 1, правила УС БиХ, рок за подношење апелације износи 60 дана. Према одлуци суда АП 862/04, тачка 9 и даље, у случају да је 60 дана пада на недељу апелација се може поднијети Уставном суду и наредног

¹⁴ О томе види: 1. Апстрактна контрола уставности, органски и федерални спорови (члан VI/3. а) Устава БиХ", стр. 631

дана. Наведени рок је строго преклузивне природе и не може бити продужен. Према ставу суда израженом у предмету АП 321/04, тачка 6, апелација која је само један дан прекорачила овај рок третира се на исти начин као и апелација која је знатно дуже прекорачила прописани рок. Рок од 60 дана подразумева да се апелација потпуно припремила како у чињеничном, тако и у правном смислу и доставила Уставном суду. Према ставу Суда израженом у предмету АП 1426/05, тачка 27, у наведеном року морају се доставити и евентуалне допуне. Међутим, за нове фактичке и правне чињенице не важи ово правило уколико се оне не доставе у року од 60 дана од дана о њиховом сазнању.

Рок за подношење апелације системски зависи од захтјева за исцрпљивање свих дјелотворних правних лијекова. Наиме, рок почиње да тече достављањем одлуке о коначном правном лијеку којом је завршен конкретан случај, сматра суд у предмету суда У 16/01, тачка 11. Према томе, суд у предмету У 16/01, тачка 11, наводи да је у сваком поједином случају потребно утврдити који правни лијекови се могу посматрати као дјелотворним и да ли су они исцрпљени.

Према одлуци суда У 8/01, тачка 2, може се закључити да одлука којом је одлучено о недјелотворном правном лијеку нема учинак да рок од 60 дана почиње наново тећи. Супротно међутим, важи уколико је апеланту на основу одређеног закона ускраћен чак и једностепени судски поступак с циљем побијања управног акта. Међутим, у том случају апелација се може схватити као жалба због ускраћивања судске заштите.

Према ставу суда у предмету У 19/00, тачка 40, апелација није првенствено успјела против спорног управног акта, него против судске одлуке, којом је противправно ускраћена судска заштита. Њеним достављањем поново тече рок од 60 дана. У том случају редовни суд, директно примјењујући права и слободе ЕКЉП, морао би допустити да се употреби правни лијек без обзира на ограничења прописана позитивно правним прописима. Према овом закључку у предмету број 19/00, Уставни суд је наредио Уставном суду РС, да прогласе тужбу допустивом и одлучи о меритуму ствари.

Према томе, од апеланта се захтијева да исцрпи само дјелотворне правне лијекове. Он сноси терет доказивања да одређени правни лијек није дјелотворан. Уколико уставни суд закључи да одређени лијек није дјелотворан, апелант га, упркос томе, користи без успјеха, онда одлука којом је одлучено о том правном лијеку не прекида рок од 60 дана, сматра суд у предмету АП 96/02, тачка 11.

Конзеквентно према ставу суда израженом у предмету У 18/00, тачка 40, апелант у принципу сноси посљедице погрешне правне процјене о дјелотворности правног лијека осим уколико ова процјена не представља претјеран терет за апеланта.

У оквиру члана 6. став 1. ЕКЉП, Уставни суд је сасвим правилно проширио значење члана ВИ/3.б) Устав БиХ и на случајеве на којима је изостало доношење судске одлуке, а апелант сматра да су његова права и слободе загарантоване уставом повријеђена. Дакле, ако један суд не реагује на одређени захтјев, тј. тужбу, иако му је то обавеза према члану 6 став 1. ЕКЉП,

непоштовање судске пресуде није препрека за подношење апелације Уставном суду БиХ. Према томе, Уставни суд је, узимајући у обзир обавезу поштовања права на приступ суду (члан 6 став 1. ЕКЉП) и уставног налога да ефикасно штити људска права (члан VI/3. 1. реченица у вези са чланом ИИ/2. и 3. Устава БиХ), попунио очигледну правну празнину из члана VI/3. б Устава БиХ. Тиме је суд себи дао право да има изворну надлежност, уколико је то нужно да се ефикасно заштите људска права и слободе.

У конкретном случају У 23/00, по основу једног општег владиног акта првостепени суд је прекинуо судски поступак. Тај владин акт је наиме, представљао наредбу да се прекину сви судски поступци из области осигурања док се не ријеша питање правног сљедбеника. С обзиром на разлог прекида поступка, Уставни суд није захтијевао од апеланта да исцрпи и право на жалбу против рјешења о прекиду поступка, како би се поступак наставио. Према томе, суд је сматрао тај правни лијек недјелотворним.

Апелант, да би поднио уставну тужбу мора доћи до коначне одлуке. Коначна одлука представља одговор на последњи правни лијек који је дјелотворан и адекватан да испита нижестепену одлуку како у чињеничном, тако у правном погледу. Да ли је један правни лијек дјелотворан, зависи од специфичности сваког појединог случаја. Терет доказивања је на апеланту, сматра суд у предмету У 13/99.

Апелант може утврдити да је правни лијек недјелотворан на два начина: а) правни лијек је апсолутно недјелотворан или уопште не постоји, или је правни лијек у конкретном случају недјелотворан. Дискреција Уставног суда је да донесе коначну одлуку о не/дјелотворности правног лијека. При тој оцјени полази се од процјене правне ситуације с тачке гледиште објективног посматрача. Према томе, правни лијек се сматра недјелотворним уколико је објективно очигледно недозвољен. Дјелотворност зависи од тога да ли је апелант узимајући у обзир правну ситуацију у тренутку улагања правног лијека морао поћи од чињенице да је правни лијек недопуштен. У вези с тим важи принцип игнорантија иурисноцет (непознавање права штети) што је у складу и са ставом њемачког савезног уставног суда (БВефГЕ).

Сумња у дјелотворност правног лијека не ослобађа апеланта дужности да тај правни лијек исцрпи, став је Суда изражен у предмету АП 583/05 тачка 7. Ипак, на појединца се не може ставити претјеран терет како би одредио који је најефикаснији пут којим би остварио своја права, сматра суд у предмету У 18/00 тачка 40. Суд у предмету У 22/00 тачка 20, износи став да правило исцрпљивање правних лијекова треба тумачити на флексибилан начин тако да се морају узети у обзир посебне околности у којима се апелант налази.

Одлука којом је правни лијек одбачен зато што апелант није испоштовао формалне захтјеве, иначе дјелотворног, правног лијека, не може се сматрати коначном. Правни пут мора бити исцрпљен у суштини а не само формално (упореди, У 15/01, У 20/00, У 8/01, тачка 21; АП 562/04.).

Ипак, Суд у предмету У 40/02, тачка 21, износи став да апелант има могућност да пред Уставним судом утврди повреду права на приступ суду уколико може доказати да је уложени правни лијек био одбачен противно

релевантним позитивно правним прописима тј. противно стандардима БиХ. Ако је такав навод основан, одлука нижестепеног органа ће бити укинута, а предмет враћен на нови поступак и одлуку, али овог пута у меритуму случаја.

У супротном, сматра Суд у предмету (АП 551/03, тачка 23; У 75/03, тачка 17) апелација Уставном суду ће бити одбачена као очигледно неоснована или одбијена у меритуму.

Иако ова судска пракса, формално гледајући, није погрешна, поставља се питање да ли је на апеланта у оваквом поступку стављен претјеран терет. Уколико редовни суд одбаци један правни лијек на незаконит начин, апелант мора искористити све даљње правне лијекове који су му на располагању како би исправио ту грешку. У случају да му редовни правни пут онемогући позитиван исход такво питање ће завршити пред Уставним судом који ће путем мериторне одлуке наредити редовном суду да понови поступак, полазећи од тога да је правни лијек допустив. Овај поступак може трајати годинама имајући у виду право на суђење у разумном року из члана 6 ЕКЉП, било би одмјереније уколико би Уставни суд барем у оним поступцима у којима је донесена једна мериторна одлука пред редовним судовима утврдио да су жалбени судови незаконито ускратили апеланту право на правни лијек, те окончао случај тако што би одлучио сам у меритуму ствари (члан 64 став 2. правила УСБиХ а.в.).

Суштинско исцрпљивање правног пута подразумијева такође да је апелант већ износио пред редовне судове овај навод или наводе који су предмет поступка пред Уставним судом. У супротном судови не би имали прилику да се изјасне у вези с тим или евентуално пруже заштиту апеланту. Таква судска одлука се може додуше процесноправно третирати као коначна. Међутим, у смислу принципа правних љекова не може представљати коначно пресуђену ствар у вези са апелантовим наводима (који је изнио пред Уставним судом), јер судови нису имали прилику да се баве тим питањима (АП 1244/05, тачка 8; АП 679/04, тачка 28; АП 1193/05, тачка 21). Погрешна поука о расположивом правном лијеку у побијаној одлуци не значи аутоматски да правни лијек који није наведен а који заиста постоји не треба да буде исцрпљен. У овом случају заиста се примјењује игнорантија иурис ноцет (АП 996/04, тачка 8). Од овог правила Уставни суд је направио изузетке. Наиме, апелант се може позвати на то да је погрешном поуком о правном лијеку доведен у заблуду, те да је због тога пропустио да исцрпи дјелотворан правни лијек (АП 309/04, тачка 12). Тако у предмету број 22/08 Уставни суд је узео у обзир да апелант није имао адвоката, те да су му, као правном лаику, релевантне одредбе биле непознате. Међутим, одлучујуће би било то што у побијаној пресуди није била садржана било каква поука о правном лијеку и што је објективно изгледало да правни пут према ВС РС изгледа потпуно недјелотворан (тачка 20 и даље) Уколико је поступак окончан, а коначна одлука није достављена странци, рок за подношење апелације Уставном суду почиње да тече у оном тренутку у којем апелант на други начин сазна за одлуку (АП 657/04, тачка 12).

Сумња у исправност ове праксе постоји из два разлога: с једне стране, уколико коначна одлука којом се завршава један редовни судски поступак није достављена странци, она не може постати формално правоснажна, тако да ни

рок за подношење апелације Уставном суду не може тећи. С друге стране поставља се питање како апелант може побијати одлуку за коју је сазнао на други начин. Значи она му није достављена, па се претпоставља да није упознат са њеним тачним садржајем, већ само са чињеницом да је донесена и да је у њој коначно одлучено. Према томе, овај други аргумент не би могао бити релевантан само ако апелант иако му одлука није достављена, на други начин сазна за релевантан дио образложења одлуке.

Принцип исцрпљивања правних лијекова има изузетке. Правни пут, с једне стране, не мора бити исцрпљен уколико формално постојећи правни лијек практично нема шансе на успјех. Слиједећи ово правило, у предмету број У 23/00, Уставни суд је одлучио да је жалба на рјешење првостепеног суда, којим је поступак накнаде штете прекинут, недјелотворан правни лијек. Одлучујуће је било то што је поступак прекинут на основу одлуке Владе Републике Српске, тако да кориштење жалбе не би имало ефекта.

С друге стране, ако се ради о тврдњи да је повријеђено право на суђење у разумном року принцип исцрпљивања правних лијекова не спречава подношење апелације Уставном суду, јер се овај навод не може изнијети у поступку пред редовним судовима који је у току (У 14/99, тачка 4 и АП 3297/06 тачка 27).

Међутим, у Управном поступку у којем су законом прописани правни лијекови против тзв. ћутње администрације и то како у првостепеном поступку, тако и у жалбеном поступку (АП 2500/05, тачка 9). Ипак, наводима о повреди права на суђење у разумном року пред Уставним судом БиХ може се удовољити само на начин да се утврди повреда права из члана 6. Конвенције о заштити људских права и основних слобода и нареди вођење хитног поступка ради његовог окончања пред редовним судовима. Пред Уставним судом се не може захтијевати да се донесе мериторна одлука којом би се поступак окончао, јер он још увијек траје пред редовним судовима.

У неким случајевима се користе и специфична рјешења Уставног суда. Тако, у предмету број У 24/00, умјесто да апелацију одбаци као недопустиву због тога што је преурађен (у суштини та преурађеност се заснива на неисцрпљивању правних лијекова), Уставни суд је обуставио поступак ВС РС донесе коначну одлуку (тачка 15). Након тога, Уставни суд је донио Одлуку у меритуму, с тим што је апелантица претходно допунила апелацију тако да је проширила и на коначну одлуку ВС РС која је у међувремену донесена. У другом случају, апелација је одбачена као преурађена, јер је поступак пред редовним судовима још увијек трајао (У 4/97). Ови случајеви се разликују по основу одговора на питање да ли је коначан исход поступка пред нижим судовима видљив или не.

Коначна одлука представља одговор на посљедњи правни лијек, који је дјелотворан и адекватан да испита нижестепену одлуку, како у чињеничном, тако и у правном погледу. При томе, апелант одлучује о томе да ли ће користити правни лијек без обзира на то да ли је ријеч о редовном или ванредном правном лијеку. Полазећи од овог става, Уставни суд је одређене

правне лијекове прогласио апсолутно недјелотворним. Прије него што се апелант обрати апелацијом, ови правни лијекови не морају бити искориштени.

Прва група обухвата правне лијекове чије улагање не зависи од апеланта, већ од одређене треће особе, на примјер, тужиоца. Код већине ових правних лијекова апеланти, у принципу, имају право иницијативе, али не и диспозиције. Међутим, уколико активно легитимисана трећа особа уложи правни лијек, а надлежни орган, суд га прихвати, те поступак поведе, правни лијек се сматра дјелотворним. Ризик, да ли ће улагање овог правног лијека успјети сноси апелант. Према томе, уколико се правни лијек одбаци па се поступак не поведе према члану 16. став 1 Правила УС БиХ, а улагање овог правног лијека не прекида рок од 60 дана од апелације. За рачунање од почетка рока релевантно је достављање претходне одлуке. У категорији правних лијекова убраја се прије свега према одлуци суда АП 240/03, тачка 11, захтјев за заштиту законитости.

Принципијелно, у недјелотворне правне лијекове могу се сврстати и они чији је циљ да поново отворе правоснажно окончан поступак. Као и код прве групе и код ових правних лијекова ризик улагања и прихватања овог правног лијека сноси апелант. У смислу наведеног образложења према одлуци суда АП 73/02; АП 814/04; 8 и даље, у ове правне лијекове убраја се захтјев за поврат у пређашње стање. Трећа група правних лијекова обухвата типичне ванредне правне лијекове, као што су захтјев за ванредно преиспитивање судске одлуке према Закону о управним споровима, према одлуци суда у предмету У 3/01. Ова група представља изузетак од правила који је утврђен у Одлуци број У 15/01, према којем није значајно да ли се ради о редовном или ванредном правном лијеку, већ то да ли правни лијек може исправити повреду која се утврђује или не.

У оквиру ванредних правних лијекова посебно мјесто заузима ревизија. Упркос томе што је означена као ванредни правни лијек, ревизија се принципијелно сматра дјелотворним правним лијеком, али само онда ако апелант испуњава законом прописане услове за њено изјављивање, а што је потврђено у пресуди суда 12/97.

Сљедећа група правних лијекова који се не могу сматрати дјелотворним оне правне лијекове код којих надлежни органи, тј. судови имају диспозицију да одлучују о њиховој допуствости.

Према пракси Уставног суда, дјелотворни и самим тим, обавезни да се исцрпе су сљедећи правни лијекови:

- - апелација против ентитетских уставних судова, а према пракси суда у пресуди АП 684/04, тачка 7.
- - апелација против нове пресуде у поступку у којем је Уставни суд укинуо побијану пресуду и предмет вратио на нови поступак и одлучивање, а према пракси суда у пресуди АП 1298/05, тачка 15.
- - жалба Комисији за имплементацију члана 143 Закона о раду ФБиХ због неразумног трајања поступка.
- - тужба против ПИА РС због одбијања захтјева за пензионисање због дуга на име социјалних доприноса, а према пракси суда у пресуди АП 1338/05, тачка 9.

И наведена судска пракса указује да ово питање због актуелности заслужује много већу пажњу и потребу децидираног законског регулисања, што би према нашем мишљењу умањило могућност злоупотреба од стране судова и омогућило остваривање људских права и основних слобода прописаних међународном Конвенцијом и Уставом, у које нарочито спадају права на приступ суду и право на суђење у разумном року.

27 Закључак

Ћутања односно непоступање судова преставља велики проблем на који се у теорији и пракси према нашем мишљењу недовољно указује и који није јасно регулисан позитивним прописима.

Предуго одлучивање судова недопустиво је како са стајалишта одговорности државе тако и због чињенице да се због дуготрајности поступака смањује степен правне сигурности и повјерења у право и правну државу уопштено, а у свијету је опште прихваћено и мишљење да “закашњела правда у коначници представља неправду”.

Међутим, државе имају обавезу да обезбиједи дјелотворно правно средство за заштиту права на одлучивање о правима и обавезама у разумном року.

Дјелотворни правни лијек за заштиту права на суђење у разумном року је онај који може да “спријечи повреду права која може да наступи или да обезбједи одговарајуће обештећење за повреду која је већ наступила”.

Ћутњом односно непоступањем судова у великом броју случајева крше се права грађана утврђена Конвенцијом о заштити људских права и основних слобода и Уставом, а која се првенствено односе на приступ суду и нарочито на право суђења у разумном року.

Сматрамо да је потребно у случајевима ћутања судова слично као и код ћутања управе законом децидирано предвидјети могућности правне заштите и начин њеног остваривања. Законским регулисањем овог питања и институт ћутања управе у цјелости би остварио своју законом предвиђену улогу у заштити основних права грађана регулисаних Уставом и Конвенцијом.